

N:o 15.

Ank. till Riksd. kansli den 4 maj 1896, kl. 2 e. m.

Konstitutionsutskottets memorial, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut vid behandling af första punkten i utskottets utlåtande n:o 7 angående Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af 2 § 4:o och 3 § 10:o tryckfrihetsförordningen äfvensom väckt motion om ändring af 3 § 10:o tryckfrihetsförordningen.

I afgifvet utlåtande n:o 7, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af 2 § 4:o och 3 § 10:o tryckfrihetsförordningen äfvensom väckt motion om ändring af 3 § 10:o tryckfrihetsförordningen, hade konstitutionsutskottet, under punkten I, hemställt, att Riksdagen, med förklarande, att Kongl. Maj:ts proposition i den del, hvarom i denna punkt vore fråga, icke kunde oförändrad bifallas, ville antaga att hvila till grundlagsenlig behandling följande förslag till förändrad lydelse af 2 § 4:o tryckfrihetsförordningen:

Bih. till Riksd. Prot. 1896. 3 Saml. 14 Häft. (N:o 15).

§ 2.

4:o) — — — — —
 Att ej några ministeriella handlingar — — — — —
 — — — — — femtio riksdaler.

Att sådana kartor, ritningar, planer, beskrifningar och andra handlingar, rörande krigsmagtens ställande på krigsfot och användning till rikets försvar samt militära positioner, kommunikationsleder eller uppfinningar, hvilkas offentliggörande kan medföra våda för rikets säkerhet och om hvilka Konungen i statsrådet förordnat, att de skola hållas hemliga, icke må utlemnas. Den, som i tryck offentliggör sådan handling, straffes, der honom veterligt är, att den bör hemlig hållas, med fängelse från och med en månad till och med två år eller i ringare fall med böter från och med trettiotre riksdaler sexton skillingar till och med trehundra-trettiotre riksdaler sexton skillingar, och skriften konfiskeras.

Uti en vid utskottets omförmälda utlåtande fogad reservation hade herrar *Dahn, Bengtsson, Boström* och *Gyllensvärd* föreslagit, att ifrågasvarande grundlagsstadgande måtte erhålla följande lydelse:

§ 2.

4:o) — — — — —
 Att ej några ministeriella handlingar — — — — —
 — — — — — femtio riksdaler.

Att mobiliseringsplaner för hären och flottan och planer för deras sammandragning eller samverkan äfvensom kartor och beskrifningar öfver rikets fästningsverk, minförsvar och militära farleder i rikets skärgårdar ej må, sedan Konungen i statsrådet fattat beslut om deras hemlighållande och detta beslut blifvit vederbörligen kungjordt, utan Konungens särskilda tillstånd utlemnas; dock att härigenom konstitutionsutskottets och statsrevisorernas rätt ej inskränkes. Den, som i tryck offentliggör sådan handling, som här ofvan sägs, straffes, der honom veterligt är, att den bör hållas hemlig, med fängelse från och med en månad till och med två år eller i ringare fall med böter från och med trettiotre riksdaler sexton skillingar till och med trehundra-trettiotre riksdaler sexton skillingar, och skriften konfiskeras.

Enligt protokollsutdrag, som till utskottet ankommit, hafva Riksdagens kamrar vid behandlingen af nämnda fråga fattat olika beslut. Första Kammaren har bifallit hvad utskottet hemställt, under det Andra Kammaren, med afslag å utskottets hemställan, bifallit ofvanberörda reservation med den ändring, att meningen »dock att härigenom konstitutionsutskottets och statsrevisorernas rätt ej inskränkes» skulle erhålla följande förändrade lydelse: »dock att härigenom konstitutionsutskottets, statsutskottets och statsrevisorernas rätt ej inskränkes.»

Jemlikt § 63 riksdagsordningen har utskottet tagit i öfvervägande, huruvida en sammanjemkning af dessa kamrarnes olika beslut är möjlig; och har utskottet härvid funnit, att en sådan sammanjemkning bör kunna åstadkommas enligt följande grunder.

En af de väsentligaste skiljaktigheterna mellan nämnda beslut består deruti, att det af Andra Kammaren antagna stadgandet innehåller uttryckligt förbehåll derom, att konstitutionsutskottets, statsutskottets och statsrevisorernas rätt ej genom de ifrågavarande bestämmelserna må inskränkas. Vid utskottets föregående behandling af detta ärende har utskottet ansett det vara satt utom allt tvifvel, att utskottets och statsrevisorernas grundlagsenliga rätt genom det ifrågasatta lagförslaget icke kunde varda inskränkt, men då Andra Kammaren funnit nödigt, att en uttrycklig bestämmelse derom blefve införd, har utskottet, för undanrödjande af all tvekan derom, ansett lämpligt att sammanjemka kamrarnes olika beslut härutinnan på det sätt, att Andra Kammarens beslut i förevarande hänseende i sammanjemkningsförslaget upptages.

Hvad åter angår den skiljaktighet mellan de båda besluten, som förefinnes deruti, att i det af Andra Kammaren antagna stadgandet föreskrifves, att Konungens beslut om handlingars hemlighållande böra vederbörligen kungöras, vill utskottet framhålla, att en sådan bestämmelse skulle icke blott vara olämplig, utan äfven i vissa fall medföra vådliga följder. Det torde nemligen icke rimligen kunna ifrågasättas, att, hvarje gång beslut af Konungen komme att fattas angående en eller annan handling hemlighållande, kungörelse härom skulle utfärdas. Detta skulle såväl motverka sjelfva ändamålet med stadgandet om hemlighållandet som äfven medföra afsevärda olägenheter för dem, som hafva att ställa sig stadgandet till efterrättelse. Utskottet har nemligen med sitt förslag åsyftat,

att hufvudvigten af ansvaret för öfverträdelse af det ifrågasatta lagbudet skulle ligga å den embets- eller tjänsteman, som är betrodd att omhänderhafva handlingar af förevarande slag, och att enskild person, som offentliggjorde dylik handling, skulle vara underkastad ansvar allenast i det fall, att honom veterligt vore, att handlingen ej finge bringas till allmänhetens kännedom. Detta syfte skulle emellertid icke kunna vinnas genom antagande af Andra Kammarens beslut härutinnan, ty deraf komme att följa, att en hvar, som äfven i god tro i tryck offentliggör en dylik handling, gör sig skyldig till en öfverträdelse af lagen och hemfaller till det straff, som härför är stadgadt. För undvikande deraf skulle sålunda exempelvis en utgifvare af en tidning blifva tvungen att sorgfälligt genomgå författningssamlingarne för att erhålla kännedom om ej mindre de påbud, Konungen meddelat om handlingars hemlighållande, än äfven de särskilda föreskrifter, hvarigenom samma påbud tid efter annan kunna varda förändrade eller återkallade. Då ett sådant hinder för utöfning af tryckfriheten är synnerligen olämpligt och dessutom ej af behovet påkalladt, har utskottet deri funnit anledning att ej upptaga Andra Kammarens beslut om särskildt kungörande af handlingar, som böra hemlighållas.

I öfriga delar äro de olika besluten till sin innebörd väsentligen öfverensstämmande; och då äfven genom den formulering, Andra Kammaren antagit, torde, efter vissa mindre förändringar och tillägg, beredas tillräcklig trygghet för att alla sådana handlingar, hvilkas hemlighållande kan vara af vigt för rikets säkerhet, komma i åtnjutande af erforderligt skydd mot obehörigt offentliggörande, föreställer sig utskottet, att samma formulering må kunna jemväl af Första Kammaren godkännas, derest uti densamma vidtagas de smärre jemkningar, som här nedan af utskottet föreslås och hvilka äro behöfliga för vinnande af större tydlighet i lagbudets affattning.

I enlighet med hvad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

att kamrarne, hvar för sig med frånträdande af sitt ifrågavarande beslut, ville antaga att hvila till grundlagsenlig behandling följande förslag till förändrad lydelse af 2 § 4:o tryckfrihetsförordningen:

§ 2.

4:o.

Att ej några ministeriella handlingar — — — — — femtio riksdaler.

Att mobiliseringsplaner för hären och flottan samt planer för deras sammandragning eller samverkan äfvensom sådana kartor, ritningar och beskrifningar angående rikets fästningsverk, minförsvar, militära positioner, kommunikationsleder och uppfinningar, hvilkas offentliggörande kan medföra våda för rikets säkerhet, ej må, utan Konungens särskilda tillstånd, utlemnas, sedan Konungen i statsrådet fattat beslut, att dessa handlingar skola hållas hemliga; dock att härigenom konstitutionsutskottets, statsutskottets och statsrevisorernas rätt ej inskränkes. Den, som i tryck offentliggör sådan handling, straffes, der honom veterligt är, att den bör hemlig hållas, med fängelse från och med en månad till och med två år eller i ringare fall med böter från och med trettiotre riksdaler sexton skillingar till och med trehundra-trettiotre riksdaler sexton skillingar, och skriften konfiskeras.

Stockholm den 4 maj 1896.

På utskottets vägnar:

O. BERGIUS.

Reservation

af herr *Elowson*, som yttrat:

»Det af konstitutionsutskottet uppgjorda förslag till sammanjemkning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande införande i 2 § 4:o tryckfrihets-

förordningen af ett nytt undantagsmoment har jag för min del icke kunnat biträda.

Uti den af Andra Kammaren den 25 sistlidne april med 149 röster emot 63 godkända affattningen af den ifrågasatta grundlagsändringen, enligt hvilken vissa handlingar och aktstycken skulle kunna, om Konungen derom fattade beslut, hållas hemliga, var fastställt, att vederbörlig kungörelse af beslutet om de ifrågavarande handlingarnes hemlighållande skulle ega rum. Den af samma kammare godkända formuleringen innehöll nemligen beträffande beslutet om handlingarnes hemlighållande de synnerligen viktiga orden: 'och detta beslut blifvit vederbörligen kungjordt'.

Bestämmelse om sådant kungörande har uti sammanjemkningsförslaget blifvit alldeles utelemnad. Derigenom skulle det ifrågasatta grundlagsstadgandet dels komma i strid med de för tryckfriheten gällande grundprinciper, hvilka äro förvarade i 86 § regeringsformen, dels ock alltför mycket afvika från den verkliga innebörden af Andra Kammarens med stor majoritet fattade beslut.»